

איב אל-קוטוף הוא כפר ערבי קטן, הכולל על גבעה בכניסה לואדי ערה. מעולם לא הגיע שמו אל כותרות העיתונות, לא בימי שלום ולא בעתות מלחמה. קרוב לוודאי שגם הגלגלים שבסיירים פסחו על כפר נידח וקטן זה, שרק 250 נפשות מאכילסות אותו, ואין בו כל אתר מעניין לחיור. לא רק תיירים אינם מגיעים למקום. דומה כי המאה העשרים כולה איחרה להגיע לשם. עד היום אין כל דרך גישה לכפר. הרוצה להגיע אליו צריך ללכת בשבילי סלעים ברגל מרחק המישה קילומטרים מהדרך הקרובה. אין טלפון בכפר וחשמל הוכנס רק לאחרונה. בעזרת גנרטור קטן המופעל רק עם רדת החשיכה.

בשבוע האחרון הגיעה סוף סוף גם אום-אל-קוטוף לחדשות. היה זה אחרי שהתברר כי תושבי הכפר השלווים, שכל פרנסתם על עדרי העזים והצאן שלהם, נפלו קורבן למעשה נישול, שנועד לגזול מהם את מקור המחיה הכמעט בלעדי שלהם — שטחי המרעה לעדריהם.

אלפי דונמים ששימשו כאדמת מרעה לעדרי אום-אל-קוטוף גודרו. הכפר עצמו הוקף בגדר תייל, כאילו היה מחנה ריכוז ליושבים בו, ורק פתח צר הושאר ליושבי הכפר, לצאת ולהכנס לתוכו.

מעשה הגידור והנישול לא היה מעשה ידי הממשל הצבאי או רצוע אחרת של צה"ל. הוא נעשה בידי שכניהם הטובים של אנשי אום-אל-קוטוף, חברי קיבוץ השומר הצעיר מעינת הסמוך, הוליד את אחת הפרשות המוסריות המסעירות בימים אלה את התנועה הקיבוצית ומהוות נושא מח' לוקת בקיבוצי הקיבוץ-הארצי.

מוכיר קיבוץ לוי

נאמן כפר קבה

„אנחנו דוגלים בדבר אחד - ועושים משהו אחד!“
אומרים חברי קיבוץ „השומר הצעיר“ הנסערים
מכרשח נישול חדשה בה קשור קיבוץ ועינת

הכנות והאבוקדו ומשמידים לנו אותם.“
 חברים אחרים של מעינת סרבו לדבר את החוות דעת בנושא. אולם כמה מהם, כמו כמה מחברי קיבוצי השומר-הצעיר באזור, רואיניו עליידי כתב השבוע, „כל הסיפורים על דחיקת רגלי הערבים מהשטח, על גיזלת פרנסה ומכירת עדרים — אינם נכונים.“ אמר יגאל ברקת, רכז המשק של מעינת. „מי שאומר כך לא בדק את העובדות. הם לא מכרו אף עדר ולא שחטו אף כבש. הם ממשיכים להסתובב על השלפים שלנו. כמו בעבר, ללא כל תמורה! אם הם מרגישים שנושלו — מדוע לא באו אלינו? יש פה כר נרחב לשיתוף פעולה איתנו ועם קיבוצי-הסביבה, אם יתברר שנעשה עוול.“

חנק בשם האידיאולוגיה

מישהו יכול לחשוב שעמדה להיות חלוקת אדמות לחסרי קרקע? א-מר יעקב רוחמן רפתן במענית, „ושפת“ אום בא אפנדי ולקח את השטח! בכפר יש שני עדרים וכל היתר הם שכיריים. האם זה מובן מאליו שכאשר מתפנה שטח של 12 אלף דונם זה שייך לשני עדרים? האם העובדה שהם רעו שם וברוב השטח בלי רשיון מקנה להם זכויות? ... הציונות משולה למטוס. לאחר שהמריא פעם — אין דרך חזרה. בעבר קנינו שטחים ואני חושב שצדקנו. כולנו יושבים על אדמות „ערביות“. גם היום ההגיון לא מצדיק להפקיר את השטח לכמה משפחות ערביות, כי, פעם רעו שם...“
 נימוקי מקימי הגדר לא שיכנעו לא את

אחורה עם תייל נתמגע

ערביי אום-אל-קוטוף ולא רבים מחברי קיבוצי השומר-הצעיר בסביבה. סיפר דאוד קבה, מאנשי הכפר: „מענית קנו את המוכתר שלנו. הם משלמים לו כשומר השטח ומרשים לו לרעות שם את עדריהם. המוכתר דאוג רק לעצמו ולא לענייני הכפר. העניין נתן לי הרבה לחשוב. האם אתם חושבים שרק קיבוץ מעינת צריך לחיות? חדלתי להאמין שבתוך מדינת ישראל אפשר לפתור את בעיית הערבים בצדק ובדרכי שלום.“

תושבי איקרת ובירעם לבתיהם, נגד מעשה הנישול בפיתחת רפיח. נגד ריטוס שדות עקרבה, אם מתהלכות שמורות על מעשה עוול שנעשה באחד מקיבוצי השומר-הצעיר, אסור שהתנועה שלנו תנהג מעשה בתי יענה... מוטב לטפל בבעיה ולהיות ראשוני ניגם — ולא להיגרר לוויכוח בעקבות פירי סום באחד העתונים... יש בפרשה כמה אסקטים, שחשיבות הדיון בהם חורגת מעבר למקרה שאירע... כיצד יזומה של כמה פרטים יכולה לסבך קיבוץ שלם בפרשה שכלל לא התכוון אליה. היום זה קרה

יש לנו בכפר 2000 פרות, כבשים ועזים. זה הכל מה שיש לנו. עכשיו גם זה עוד מעט לא יהיה.
 „ביקשנו מאנשי מעינת שיתנו לנו לר-עות בשטח שעשו שמה גדר, לפחות בקיץ, כשהעדרים שלהם אינם רועים שם. הם נתנו לנו תשובה: „נחשוב על זה.“ אנחנו לא מבינים. תמיד היחסים בינינו היו טובים ובבחירות האחרונות אפילו הצבענו כולנו בשביל מפ"ם. אנשי מעינת טוענים שאם לא היו מקימים את הגדר היתה הקרן הקיימת נוטעת עצים בשטח. זה נכון, אבל אם עשו גדר — למה הם לא נותנים גם לנו לרעות בשדות האלה? הם רוצים לחנוק אותנו? רוב האנשים כבר בורחים מהכפר. הצעירים רואים שאין כאן עתיד, הולכים ולא חוזרים. אם לא יהיה שדות לעדרים שלנו הם ימותו. כולנו נמות.“

בשעות לפני מלחמת ששת-הימים תפס צה"ל שטח של כעשרת אלפים דונם מסביב לכפר אום-אל-קוטוף, ובתוקף תקנה מתקנות-החירום, הפך אותם לאזור סגור המיועד לצרכי אימונים של צה"ל. הפיסת הקרקעות עליידי צה"ל הצרה אימנם את צעדיהם של ערביי הכפר, והגר בילה את תנועותיהם, אך לא גולה את פרנסתם. בין אימון-אש אחד למשנהו, פשטו ערביי הכפר עם עדריהם על השטח הסגור, ששימש מרעה לצאנם ובקדם, למעשה היה כל השטח הסגור שטח מרעה לערביי אום-אל-קוטוף.

„כולנו הצבענו מפ"ם!“

חרי מילחמת ששת-הימים ויתר צה"ל על השטח ועשרת אלפי הדונמים הפכו לקרקע „אזרחית“. הם נמסרו למינהל-מקרקעי-ישראל כקרקע נטושה, וזה חילק אותם בין הקיבוצים בסביבה, כולם קיבוצי השומר-הצעיר. קיבוץ מעינת קיבל 4000 דונם משטח זה.

הנה, מה שלא עשה צה"ל. עשו כמה מאנשי קיבוץ השומר-הצעיר מעינת, שרומ-מות אחוות העמים ויחסי השכנות הטובים בפיהם, וגדו התייל בידם. הם החליטו להפוך את השטח שנמסר להם לישטח מרעה לעדרי הקיבוץ, למנוע כל גישה מעדרי אום-אל-קוטוף לשדות שנמסרו להם.

סיפר השבוע נאמן הכפר, מוחמד ג'מיל אברהם קבה, על השתלשלות המאור-עות, כשדמעות עומדות בעיניו: „עכשיו הכפר ריק, אף אחד לא נשאר בו. רק אני, ילדים ונשים נשארו פה לשמור על הרכוש, כולם עזבו. האנשים ברחו מהכפר שלם כדי למצוא מקום מרעה לעדרים של-הם שלא ימותו הכבשים והפרות. כמה עדרים הלכו אפילו רחוק, עד המוביל הארצי. אנחנו אנשי כפר, אבל עכשיו אנחנו נוודים, כמו בדואים. האנשים לקחו אוהלים ויצאו לחפש מקום מרעה. למה זה מגיע לנו? למה? למה אנחנו צריכים עכשיו לעזוב את הכפר?“

מסביב לכפר שלנו יש 12 אלף דונם אדמות מרעה. כולם היו רועים פה, קיי-בוצים והכפרים הערבים. בא מינהל מקר-קעי ישראל ונתן את הקרקע שמסביב לכפר לקיבוץ מעינת. אי-אפשר אפוא לרעות את הכבשים והפרות. צריך ללכת רחוק רחוק בשביל למצוא בשבילים עשב.

„זה יכול לקרות בכל קיבוץ!“

פרשת הגידור של פיתחת ואדי ערה התגלתה במקרה. אנשי אום-אל-קוטוף לא הקימו קול זעקה ולא פנו אל דעת-הקהל. הם פשוט העמיסו את מטל-טליהם על שכמם וחמוריהם ויצאו עם עדריהם לגדוד למרחקים. אלא שיום אחד טיילו אנשי השמיניות של המוסדות החיי-נוכיים של קיבוצי השומר-הצעיר באזור, ובתוכם בני מעינת, ליד הכפר. הם גילו את גדר התייל שהוקמה על סף בתי הערי-בים ונדחמו. כאשר חזרו תלמידי השמיניות של מעינת לקיבוץ הם החליטו לפתוח במרד ובפעולת מחאה. הם תלו פלאקאט על לוח המודעות של חדר-האוכל, בו התי-רעו נגד מעשה העוול והנישול שנעשה בידי אנשי הקיבוץ, איימו לפתוח בשביתת-שבת ליד חדר המוכירות.

תוך זמן קצר פשטה השמועה בכל קיי-בוצי השומר-הצעיר באזור, שחבריהם, אשר לא האמינו שמשמע אונייה, יצאו בהמוניהם לראות אם אומנם נכונה הש-מועה ואם אומנם הקימו חברי מעינת את הגדר החוסמת סביב שטח המרעה שלהם. מי שפוצץ את הפרשה והביאה לידיעת הרבים, היה דוקא ביטאון הקיבוץ הארצי, השבוע, שבגיליונו האחרון הקדיש את שעי-רו ושבועה עומדים לפרשה. הסביר עורי-כו של שבועון הקיבוץ-הארצי, בנקו אדר, איש ג'ושמואל, את סיבת הפירסום: „אנחנו תנועה הרגישה לצד המוסרי של הציונות. הרמנו את קולנו בזכות החרת

גדר מול הבית

אחד מכפריי אום-אל-קוטוף מצביע על גדר התייל שהקימו אנשי קיבוץ מעינת ליד בתי הכפר הנידח. הפרשה המסעירה את קיבוצי השומר הצעיר, מזכירה את פרשת פיתחת-רפיח.
 במענית. מחר זה יכול לקרות בכל קיבוץ. כולנו יודעים זאת.“
 מה אומרים אנשי מעינת עצמם על ה-פרשה?
 „פשוט מאוד, קיבלנו את האדמה ממיני-הל-מקרקעי-ישראל וגידרנו את השטח.“
 הסביר מוכיר הקיבוץ שאול לוי, לכתב-העיתון הזה. „אין לנו שום אפשרות לשתף את אנשי הכפר הערבי בשדות המרעה שגודרו. הם פשוט מתעקשים לרעות בשטח הנותן להם ביותר. יש מספיק שטחים אחר-רים. חוץ מזה הם עולים לנו על מטעי